

TÜBİTAK - ARDEB

Temel ve Klinik Tıp Bilimleri Çağrı programı

“1003-SAB-TTIP-2015-2 Nörodejeneratif Hastalıklar”

Çağrı Metni

1. Genel Çerçeve

Beklenen ortalama yaşam süresinin yükselmesi en fazla nörodejeneratif hastalıkların (NH) görülme sıklığını artırmıştır. Nörodejeneratif hastalıklar, sağlık gider hesaplamalarında maliyeti en hızlı yükselen hastalık gruplarının başında gelmektedir. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler bu giderleri düşürebilmek için bu hastalıklara yönelik temel ve klinik çalışmalara öncelikle destek vermektedir.

Nörodejeneratif hastalıklar, sinir hücrelerinin ilerleyici kaybı ile giden ve bu kayba bağlı olarak sinir sistemi fonksiyonlarının yitimine neden olan bir grup hastalıktır. Bu hastalıklardan en sık görüleni Alzheimer hastalığıdır. Parkinson hastalığı ikinci sıklıkta görülmektedir. Huntington hastalığı, frontotemporal demanslar ve amyotropik lateral skleroz gibi daha az sıklıkla görülen ancak yine önemli özürülük oluşturan daha pek çok hastalık, nörodejeneratif hastalıklar grubu içinde yer almaktadır. Bunun yanında aralarında vasküler demans ve kognitif bozuklukların da yer aldığı bir başka grup hastalığa da nörodejeneratif süreçler eşlik edebilmektedir.

Aşağıdaki hastalıklara yönelik çözüm odaklı yaklaşımlar bu çağrının öncelikli beklentisidir:

- Alzheimer hastalığı ve ilişkili demanslar,
- Frontotemporal demanslar ve fokal kortikal atrofiler,
- Parkinson hastalığı ve Parkinsonizmle giden bozukluklar,
- Prion hastalıkları,
- Amyotropik lateral skleroz ve diğer motor nöron hastalıkları,
- Huntington hastalığı,
- Spinoserebellar ataksi,
- Patolojik protein birikimiyle giden diğer nörodejeneratif hastalıklar,
- Spinal kas atrofisi,
- Multipl skleroz,
- Nadir nörodejeneratif hastalıklar,
- Sistemik ve vasküler hastalıklarda nörodejeneratif değişiklikler

2. Amaç ve Hedefler

Çağrının amaç ve hedefleri

Çağrı programının amacı nörodejeneratif hastalıkların anlaşılması, önlenmesi, tanısı, yavaşlatılması ve tedavisine yenilikçi çözümler üretecek nitelikli araştırmaların desteklenmesidir.

Bu kapsamda aşağıdaki hedeflere yönelik projelere destek verilecektir:

- Erken ve doğru tanıya yönelik yenilikçi yöntemlerin geliştirilmesi
- Genetik ve çevresel sebeplerin araştırılması,
- Koruyucu faktörlerin araştırılması,
- İleri deneysel modellerin geliştirilmesi (*in vivo* ve/veya *in vitro*),
- Kişiyeye özel ve/veya hedefli tedavi yöntemleri,
- Yenilikçi semptomatik tedaviler,
- Tanı ve tedaviyi yönlendirecek etyo-fizyopatolojilerin araştırılması,
- Klinik aktarımlı (translasyonel) temel bilim araştırmaları,
- NH'ı bulunan hastaların hayatlarını kolaylaştıracak fiziksel ve kognitif rehabilitasyona yönelik yöntem ve girişimler.

Proje başvurusunun çağrı kapsamında yukarıda tanımlanan hedeflerden hangilerini kapsadığı net olarak belirtilmelidir.

3. İlgili Destek Programı

Bu çağrı konusu kapsamında önerilecek projelere "1003-Öncelikli Alanlar Ar-Ge Projeleri Destekleme Programı" kapsamında destek verilecektir.

4. Çağrıya Özel Hususlar

- Önerilecek projelerin küçük, orta veya büyük ölçekli projeler olarak hazırlanabilir.
- Orta ve büyük ölçekli projelerde en fazla 1 ana proje ve 3 alt proje olabilir.
- Proje bütçe kalemleri arasında dengeli bir dağılımın gözetilmesi gerekmektedir.
- İkinci aşama başvurularında, gerekli olan etik kurul onay ve yasal izin sürecinin tamamlanmış olması gerekmektedir.
- Girişimsel klinik araştırma içeren projeler için mevzuatın öngördüğü hasta sigortası, deneklere ödenecek ücretler ve benzeri unsurların ikinci aşama başvurularında öngörülmüş olması gerekmektedir. Bunlar için gerekli ödenek bütçede gösterilebilir. Klinik testler için hizmet alımı tarzında bütçe düzenlemesi yapılması tavsiye edilir.
- Epidemiyolojik çalışmalar, saf insidans ve prevalans çalışmaları düzeyinde kalmayıp yenilikçi ve güçlü hipotezlere sahip olmalıdır.
- Esas olarak altyapı kurmaya yönelik hazırlandığı kanısı oluşturan projeler desteklenmeyecektir.
- Dejeneratif süreçlere bağlanabilecek psikiyatrik hastalıklarla ya da psikiyatrik hastalıkların nörodejeneratif bileşenleri ile ilgili proje önerileri çağrı kapsamındadır.

Aşağıdaki hususların dikkate alınması proje önerisinin güçlendirilmesi için tavsiye edilmektedir:

- Projelerin yeni cihaz, yöntem ve teknoloji geliştirme hedefi içermesi ve bu bağlamda mühendislik alanları ile işbirliği ve ortaklık kurulması,
- Proje önerisinin akademi-sanayi işbirliğini içermesi, sponsor şahısların veya şirketlerin katkıda bulunması,
- Orta ve büyük ölçekli projelerin ilgili kuruluşlarla işbirliği içinde hazırlanması ve/veya ilgili kuruluşlardan aynı/nakdi destek sağlanması,
- Proje ekibinde, çağrı konusu ile ilgili olarak bilimsel makale, patent veya patent

başvurusu olan araştırmacıların yer alması,

- Farklı disiplinlerden araştırmacıların proje ekibinde görev alması ve konunun disiplinlerarası bir yaklaşımla ele alınması,
- Bu çağrı programına önerilecek projelere, yeni üniversitelerden (2006 yılından itibaren kurulmuş üniversiteler) proje yürütücüsü ve/veya araştırmacıların katılımının sağlanmasının teşvik edilmesi (*).

Bu çağrı kapsamı dışında tutulacak konular şunlardır:

- Epilepsi,
- Travmatik beyin hasarı,
- Serebrovasküler olaylar,
- Periferik toksik nöropatiler,
- İmmün aracılı nöropatiler,
- Kas ve sinir-kas kavşığı hastalıkları,
- Merkezi sinir sistemi enfeksiyonları,
- Sinir sistemi neoplazmları,
- Paraneoplastik hastalıklar,
- Otoimmün ensefalitler (SSPE gibi nörodejeneratif süreçlerin hakim olduğu durumlar çağrı kapsamındadır.),
- Vaskülitler ve kolajen doku hastalıkları

(* Bilimsel değerlendirme sırasında aynı/yaklaşık puan alan proje önerilerinden belirtilen koşulu sağlayanlara bütçe imkanları da gözetilerek öncelik sağlanacaktır.

5. Çağrı Takvimi

Aşama	Çevrimiçi Başvuru Sistemi Kapanış Tarihi	Elektronik Başvuru Çıktısının Gönderilmesi İçin Son Tarih*
Birinci Aşama	21.08.2015 17:30	28.08.2015 17:30
İkinci Aşama	27.11.2015 17:30	11.12.2015 17:30

*Elektronik başvuru çıktısının ıslak imzalı nüshasının belirtilen tarih ve saate kadar Kurumumuza ulaştırılması gerekmektedir.

6. Ek Belgelere Referanslar

- 1003 Destek Programı Web Sayfası
- 1003 Destek Programı Bilgi Notu
- 1003 Öncelikli Alanlar Ar-Ge Projeleri Destekleme Programı Usul ve Esasları
- 1003 Proje Önerisi Değerlendirme Formu
- Yasal/Özel İzin Belgesi Bilgi Notu
- Etik Kurul Onay Belgesi Bilgi Notu

7. İrtibat Bilgileri

Demet Daşkın

Tel	0312 4685300-1166
e-posta	demet.demetci@tubitak.gov.tr

Dilara Nur akır

Tel	0312 4685300-1251
e-posta	dilara.cakir@tubitak.gov.tr